

**Raport de monitorizare privind respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități
intelectuale și /sau psihosociale instituționalizate**

în

**Spitalul Clinic Județean Târgu Mureș
Secția de neurologie și psihiatrie pediatrică**

proiect derulat de:

În parteneriat cu:

Raport monitorizare

Spitalul Clinic Județean Târgu Mureș
Secția de neurologie și psihiatrie pediatrică

Data	23 martie 2024 , între orele 16:30 – 19:00
Denumire	Secția de Neurologie și Psihiatrie Pediatrică
Adresa	Str. Panseluțelor, nr. 5 Târgu Mureș
Echipă	Georgiana Pascu (manager program "Pledoarie pentru demnitate"), Alina Barbu – expert jurist, psiholog, Radu Țenter – medic specialist psihiatrie pediatrică, Roxana Mărcoiu – psiholog specialist psihologie clinică.
Context	Vizitele de monitorizare au avut loc în cadrul programului "Pledoarie pentru demnitate" derulat de Centrul de Resurse Juridice, accesul fiind realizat în baza Protocolului de colaborare încheiat cu Consiliul de Monitorizare (Legea nr.8/2016) și a Protocolului de colaborare încheiat cu Ministerul Public.

Vizita de monitorizare

Echipa CRJ nu a întâmpinat probleme la intrarea în secția de neuro-psihiatrie pediatrică. Am fost întâmpinați de d-na dr. Racoș Elisabeta, șef secție, care se afla în gardă. Aceasta a anunțat conducerea spitalului, apoi a însoțit în permanență echipa CRJ în vizita de monitorizare. Membrii echipei CRJ au primit la intrare halate de unică folosință și botoșei, aceasta fiind procedura în cazul vizitării saloanelor unde sunt cazați pacienții. Pe parcursul vizitei au avut loc discuții cu personalul din secție, cu pacienții și aparținătorii acestora (mamele însoțitoare internate la data vizitei de monitorizare).

Organizarea secției de psihiatrie pediatrică

Conform site-ului Spitalului Clinic Județean Târgu Mureș, secția de neurologie și psihiatrie pediatrică are o capacitate de 48 de paturi pentru spitalizare continuă, dintre care 40 pentru cazurile de neurologie și psihiatrie, iar 8 paturi pentru recuperare neuro-psihomotorie. Pentru mamele însoțitoare sunt alocate 25 de paturi, de asemenea secția are în dotare și 5 paturi pentru spitalizări de zi. Din declarațiile obținute în timpul vizitei, reiese faptul că secția are 48 de paturi dintre care 40 sunt pentru spitalizare continuă, 8 paturi pentru cronici (pentru copii cu dependențe și pentru cei cu probleme psihice), 20 de locuri pentru mamele însoțitoare și 4 paturi pentru spitalizări de zi (față de 25 paturi mame însoțitoare, respectiv 5 paturi spitalizări de zi câte apar pe site oficial al instituției).

Clădirea are parter și un etaj, curte interioară cu spațiu de joacă pentru copii. Sunt 11 saloane, 10 utilizate pentru internările continue (unul dintre acestea este transformat la nevoie în izolator) un

salon pentru internările de zi (pacienții care stau câteva ore, în vederea efectuării de investigații și diagnosticare), 3 grupuri sanitare (două dintre acestea deserveșc saloanele, unul deservește 5 saloane, cel de-al doilea 4 saloane și sunt dotate cu câte 2 cabine vas WC (la data vizitei, una din cabine era defectă), 3 cabine duș, chiuvete, iar cel de-al treilea este alocat salonului izolator). Saloanele sunt împărțite - fete mari, băieți mari, respectiv saloane mixte pentru copii mai mici.

În dotarea secției de psihiatrie pediatrică se găsesc o sală de tratament, o sală de ludoterapie, o sală de kinetoterapie, cabinet electrofizioterapie, cabinet EEG, cabinet psihologic, sală demonstrații activități didactice. Saloanele pentru internările continue se găsesc la etajul clădirii.

„Sala de cultură fizică și kinetoterapie” are în dotare stepper, mese pentru kinetoterapie, spaliere de dimensiuni diferite, greutăți, jocuri diverse, cai de jucărie pentru exersarea echilibrului, mingi, benzi pentru reeducarea mersului.

Condiții de viață – servicii medicale furnizate, aspecte psihosociale, petrecerea timpului liber

Durata medie a unei internări este de 7 zile pentru pacienții cu probleme neurologice și motorii, iar pentru pacienții cu probleme psihiatrice, până la trei săptămâni. Secția primește și tineri cu vârsta de peste 18 ani, dacă sunt încadrați în orice formă de școlarizare.

Pacienții pot să beneficieze de serviciile oferite de secția de neuro-psihiatrie exclusiv pe perioada internării: ședințe de kinetoterapie sau alte servicii medicale nu pot fi furnizate în internarea de zi sau prin prezentarea în secție punctual pentru ședințe de kinetoterapie. Situația este similară cu privire la serviciile de consiliere psihologică sau orice alt tratament furnizat de secție.

Conform declarațiilor d-nei dr. Racoș Elisabeta, se confruntă foarte des, în rândul preadolescenților și tinerilor, cu tentative de suicid, automutilare, depresii majore, dependențe de alcool și droguri. Deseori tinerii sunt aduși de către Poliția municipiului Târgu Mureș, deoarece stau în parcuri în stare de ebrietate sau drogați.

Printre pacienții secției de neuro-psihiatrie se numără și minori din centre rezidențiale pentru copii cu dizabilități, copii din sistemul de asistență maternală, precum și din casele de tip familial, aflate în subordinea D.G.A.S.P.C. O problemă importantă reclamată de personalul secției de neuro-psihiatrie în cazul copiilor din centre rezidențiale diagnosticați cu afecțiuni grave (autism, epilepsie etc.), în special cei cu vârstă mică, dar nu numai, este faptul că ajung în secție neînsoțiți. Primele zile de internare sunt dificile și provocatoare pentru aceștia, afirmă personalul secției, pentru că pacienții (copii) sunt triști, plâng mult, nu dorm, sunt abătuți și speriați (un comportament firesc având în vedere vârsta lor, afecțiunile de care suferă, internarea fără pregătire sau explicații, faptul de a se regăsi singuri într-un loc nou, cu persoane necunoscute, într-un spațiu străin). Personalul secției susține că la fiecare internare au solicitat sprijinul colegilor din D.G.A.S.P.C., dar de fiecare dată au fost refuzați, motivul invocat de angajații centrelor/D.G.A.S.P.C. fiind lipsa de personal și volumul mare de muncă în centrele rezidențiale în care sunt angajați.

Fiecare pacient, în momentul externării, este programat pentru următoarea internare sau consult. Este o practică a secției de neurologie și psihiatrie pediatrică să recheme pacienții din trei în trei luni. În fapt, la externare are loc o programare de principiu pentru următoarea internare. Astfel, un copil are până la patru internări pe an, numai în felul acesta consolidându-se progresul copiilor urmare serviciilor psiho-medicale oferite. Din declarațiile d-ne dr. Racoș Elisabeta, deseori copiii revin

Înainte de termenul stabilit. La externare primesc rețetă cu tratamentul medicamentos necesar pentru o lună de zile, restul rețetelor fiind emise de către medicul de familie la indicațiile medicilor secției. De asemenea, dna. dr. Racoș Elisabeta menționează că sunt pacienți care au avut și 30, 40 de internări – câte au fost necesare - până la vârsta majoratului, mamele fiind, de asemenea, instruite să țină riguros dosarul medical al acestora, ulterior formulându-se recomandări de continuare a intervențiilor, de data aceasta în structurile dedicate adulților.

Internările se pot face, până în orele 13, prin Unitatea de Primiri Urgențe, după care, numai conform programărilor deja efectuate.

Echipa CRJ a interacționat cu mame însoțitoare pe durata vizitei, acestea se declară mulțumite de serviciile oferite, în majoritatea nu sunt la prima internare, observă progrese vizibile la copii lor urmare serviciilor medicale prestate în această instituție.

O situație aparte întâlnită este cea a minorului B.G., de 8 ani, internat alături de mama sa, pentru a doua oară. Mama declară că băiatul a fost violat de un vecin cu un an în urmă. Familia a parcurs etapele specifice procedurii judiciare, băiatul a fost audiat, au participat inclusiv la audieri în cadrul instanței. A fost singura dată când băiatul a fost asistat de un psiholog. Starea de sănătate, însă, a copilului, continuă să fie afectată, acesta fiind și motivul prezentei internării. Din dialogul cu dna dr. Racoș rezultă că băiatul are PTSD, manifestă encoprensis (incontinență fecală). Situația nu poate fi, însă, abordată exclusiv punctual, prin internări periodice în cadrul centrului, fiind necesar atât sprijinul constant părinților (și psihoeducația acestora), cât și o intervenție de specialitate – acestea se pare că nu au avut loc. Familia locuiește în mediu rural (Sânpetru de Câmpie) și nu are posibilități financiare. Mama a solicitat, de altfel, orice fel de sprijin ce ar putea fi oferit, inclusiv de către echipa de monitorizare.

Problemă identificată – lipsa serviciilor de specialitate accesibile și de calitate în comunitate, care să asigure, după externare, continuitatea serviciilor furnizate în secție, reprezintă unul dintre motivele principale pentru care copiii ajung în secție înainte de termenul stabilit pentru consult. De cele mai multe ori, recomandările și indicațiile (psihoterapie, consiliere psihologică) din fișa de externare nu pot fi respectate (motivele cele mai frecvent întâlnite fiind lipsa specialiștilor, cu precădere în mediul rural, lipsa resurselor materiale și financiare care să permită părinților urmarea unor psihoterapii). De cele mai multe ori și părinții au nevoie de sesiuni de informare pentru a înțelege manifestările, gravitatea, tehnicile terapeutice utilizate pentru tratarea/ameliorarea afecțiunilor cu care se confruntă propriii copii, dar și de consiliere psihologică pentru a-și gestiona propriile stări și trăiri în legătură cu impactul acestor afecțiuni asupra întregii familii și a programului cotidian.

Secția de neurologie și psihiatrie pediatrică colaborează cu cel puțin două organizații neguvernamentale (Fundatia Alpha Transilvană și Salvați Copiii filiala Târgu-Mureș) pentru a acoperi nevoia de servicii de specialitate (consiliere psihologică și psihoterapie) în comunitate, însă cele două organizații nu fac față tuturor solicitărilor, din cauza numărului mare de beneficiari (deseori se întâmplă ca o primă întâlnire cu pacientul să aibă loc după 4 – 5 săptămâni de la externare).

E., 15 ani, singurul adolescent de pe secție – internat în ziua de vineri (cu o zi înainte), după ce i-a mărturisit mamei că s-a tăiat cu o lamă de ascuțitoare la nivelul antebrațului. Spune că se plictisește

la spital din cauza lipsei de activități, neavând acces nici la telefon decât pentru o perioadă de o oră (împărțită în 2 episoade de câte jumătate de oră).

La data vizitei de monitorizare, conform informațiilor primite de la d-na dr. Racoș, în secție erau internați 18-20 de pacienți, în cursul zilei de vineri mulți dintre aceștia fuseseră externați.

Sala de ludoterapie este deschisă timp de două ore pe zi, de luni până joi. Activitatea este asigurată de două voluntare ale unei organizații neguvernamentale cu pregătire în psihologie. Acestea desfășoară activități cu toți pacienții din centru, la indicațiile personalului de specialitate. Activitățile se desfășoară din 2019, dar au fost suspendate pe perioada pandemiei. În afara programului, camera este închisă, dar copiii pot solicita personalului să ia câte o jucărie de aici.

Alimentația

La etaj, secția are sală de mese. Hrana este pregătită în bucătăria altei secții a Spitalului Clinic Județean Târgu Mureș, adusă în secție, transportată cu liftul în oficiul din sala de mese de la etaj, unde este porționată și servită. Pacienții primesc 5 mese pe zi (mic dejun, prânz, cină și două gustări). În sala de mese se află un frigider destinat depozitării alimentelor pacienților, unde mamele însoțitoare de cele mai multe ori depozitează alimente pe care le dau copiilor, dar secția nu le are în meniu.

În ceea ce privește hrana mamelor însoțitoare, pentru cele al căror copil este încadrat în grad de handicap, hrana este gratuită, iar mamele însoțitoare al căror copil nu este încadrat în grad de handicap plătesc o taxă spitalului și beneficiază de același meniu precum toți pacienții din secție.

Pe durata vizitei a fost servită cina – parizer, brânză topită, un ou fiert, unt, iaurt și pâine. Meniul săptămânal este afișat în sala de mese, corespunde, în linii mari, celor declarate/constatate în teren.

Lipsa de medicamente – personalul secției de neuro-psihiatrie pediatrică reclamă experților CRJ că se confruntă cu lipsa de medicamente de ani de zile. Este o practică a secției să facă chetă din banii angajaților și să achiziționeze medicamentele necesare pacienților. Personalul din clinică arată echipei o simulare de condică pentru a demonstra situația semnalată. Astfel, atunci când se încearcă comandarea de medicamente antiepileptice, se poate vedea că acestea nu există în stocul farmaciei spitalului. În plus, nici măcar medicamente uzuale (de exemplu, paracetamol sub formă de supozitoare) nu se găsesc în stoc. Personalul susține că rareori au existat stocuri de antiepileptice disponibile în ultimii ani. D-na dr. Racoș susține că această situație este cunoscută de conducerea spitalului, ea semnalând această situație în multe rânduri. Răspunsurile pe care le-a primit au fost că prețul care se oferă în cadrul licitațiilor pentru medicație este neatractiv pentru distribuitorii de medicamente. Totuși, rețetele eliberate la externare sunt onorate fără probleme de farmacie, ceea ce înseamnă că prețul pe care spitalul este dispus să îl plătească pentru aceste medicamente este sub cel pe care îl asigură Casa Națională de Asigurări de Sănătate prin decontare.

Cabinetul psihologic – este situat la parterul clădirii. Pe parcursul internării psihologul realizează evaluările psihologice în vederea stabilirii psiho-diagnosticului și a completării fișei psihologice pentru încadrarea în grad de handicap, iar în limita timpului disponibil realizează și ședințe de consiliere, în special cu copiii adolescenți. Consilierea durează între 10 și 15 minute zilnic. Deoarece rețeaua de specialiști care lucrează în comunitate este deficitară și oricum foarte costisitoare, mulți dintre pacienți întrerup consilierea psihologică după internare.

Măsuri restrictive - contenționarea/izolarea

Secția nu are în dotare curele de contenționare, deși s-au făcut numeroase cereri de-a lungul timpului. Conform declarațiilor d-nei șef secție dr. Racoș, în cazul episoadelor de agitație psihomotorie, personalul face eforturi să imobilizeze pacientul cu blândețe doar pentru administrarea tratamentului medicamentos injectabil. Secția nu are în dotare un izolator amenajat conform reglementărilor legale, ci transformă unul dintre saloanele obișnuite în salon izolator. Acesta este un salon cu mai multe paturi dotat cu grup sanitar propriu. Conform declarațiilor d-nei dr. Racoș este important să limiteze șederea copiilor în izolator, considerând că impactul limitării libertății de mișcare și socializare este unul negativ asupra pacientului. Pe perioada șederii în izolator, copiii sunt supravegheați în permanență de un asistent medical sau de un infirmier.

La data vizitei de monitorizare în salonul izolator se afla o fetiță de 6 ani internată de aproximativ 3 săptămâni. Pentru protecția fetiței, personalul medical a ales cazarea ei în izolator. Starea de sănătate a fetiței este gravă, fetița este imobilizată la pat. A fost în comă, cu fracturi multiple craniene, diagnosticată cu afazie motorie, paralizie pe partea dreaptă. A fost internată timp de 6 săptămâni la secția de neurochirurgie a Spitalului Clinic Județean Târgu Mureș, de unde a ajuns cu escare, cu sondă nazo-gastrică și sondă vezicală. În prezent nu mai folosește nici unul dintre aceste dispozitive. În izolator este supravegheată permanent. Evoluția este una bună, se hrănește cu ajutor, poate să prindă obiecte cu mâna, se poate ridica în șezut. A fost așezată în fotoliul rulant și a reușit să stea pentru puțin timp legată cu centurile de siguranță. Zilnic participă la ședințe de kinetoterapie, dimineața în sala de kinetoterapie, iar după-masa în salon.

Registre

La intrarea în unitate există un registru de sesizări și reclamații, cu două sesizări, din 2011, respectiv 2019. Unitatea dispune de registre cu procedurile necesare și aferente diverselor tipuri de intervenții – proceduri standardizate la nivelul Spitalului Clinic Târgu Mureș. Se consemnează în mod riguros aspectele privind reprezentanții legali/aparținătorii, având în vedere că toți pacienții sunt minori, precum și starea în care acești sunt primiți la internare, fiind dese situațiile în care se solicită efectuarea unor constatări medico-legale. Nu au fost furnizate informații privind decesele din secție.

Personal

Secția de neuro-psihiatrie pediatrică are 35 de angajați. Dintre aceștia: 3 medici (doi sunt cu dublă specializare – neurologie și psihiatrie pediatrică, iar 1 medic cu specializare psihiatrie pediatrică), 2 fizio-kinetoterapeuți, 1 psiholog, 10 asistenți medicali, 1 asistent medical EEG, 3 îngrijitoare de curățenie, 8 infirmieri, portar – astfel, se observă faptul că schema efectivă de personal nu corespunde numărului de angajați.

De cele mai multe ori, lucrează două asistente medicale pe tură.

Concluzii:

- Conform declarațiilor personalului din secția de neurologie și psihiatrie pediatrică, deseori demersurile întreprinse de către asistentul social al Spitalului clinic județean Târgu Mureș sunt îngreunate de întârzieri ale răspunsurilor, acțiunilor și clarificărilor din partea instituțiilor precum D.G.A.S.P.C. sau S.P.A.S –urile din județ;

- Lipsa serviciilor de specialitate în comunitate care să asigure continuitatea serviciilor medicale și terapeutice necesare copiilor;
- Lipsa de personal care să însoțească copiii cu vârste mici la internarea în secția de neurologie și psihiatrie pediatrică;
- Lipsa informării la zi a personalului din secție cu privire la drepturile pe care le au copiii supuși abuzurilor și familiile acestora (ex. un număr de ședințe de psihoterapie gratuite).
- Un dialog mai ferm cu reprezentanții DGAPSC-urilor pentru cazurile grave, precum cel al pacientului cu PTSD; pentru identificarea soluțiilor de asigurare a unei terapii specifice și ulterior intervenției efectuate în cadrul internării în cadrul acestui centru.
- Intervenția conducerii spitalului pentru a corecta situația absurdă în care în cadrul unei secții de neurologie și psihiatrie pediatrică nu există medicamente specifice

